

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 5. Vtrùm Deus libertatem suam per puram actus omissionem
exercere possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

fituit, quatenus talem; in ordine verò ad Deum neutiquam: atque ita à tali virtualitate talem actum sic partim bonum, siue perfectum, & partim imperfectum euadere, vt Deus ab eadem nec magis bonus, siue perfectus, nec vllatenus imperfectus euadat.

318 At in sententia Caierani, & suorum ista componi nequeunt. Nam, cum formalitas, qua constituit actum Dei liberum, ex vna parte non possit non esse perfectio formalis, vt argumenta à nobis supra contra illos facta demonstrent; & ex alià parte sit formaliter identificata cum Deo: non potest non reddi Deus per illam perfectus formaliter; eo quòd non potest non Deus formaliter perfici à perfectione formali, que formaliter, atque simpliciter est ipsemet Deus. Cum que aliunde talis perfectio ponatur formaliter defectibilis, eoque titulo imperfecta; necessariò sequitur; tum Deum per illam partim perfectum, & partim imperfectum reddi; tum aliquam perfectionem Dei reuera ipsum perficientem deficere posse; atque ita ipsum minus perfectum esse posse sine ipsa, quam est cum ipsa. Quae omnia planè sunt absurda ex dicta sententià sequuta. A quibus tamen sententia nostra, vt vidimus, immunis est.

319 Pergo ad soluenda quadam alia longè leuiora, quae nonnulli solent obijcere. Primum sic. Contingentia, quam diuina volitio sortitur à voluntate diuina, dum virtualiter ab ea produci- tur vt a principio indifferente tantum est virtualis. Sed in eiusmodi contingentia actus secundi à primo consistit libertas. Ergo libertas tum volitionis, tum voluntatis Dei tantum est virtualis. Ergo Deus in volendo non est liber formaliter. Distinguo maiorem, Contingentia, quam diuina volitio sortitur à voluntate diuina &c. quoad entitatem tantum est virtualis concedo; quam sortitur quoad denominationem; nego. Et, concessa minore; distinguo consequens. Ergo libertas tum volitionis, tum voluntatis quoad entitatem volitionis tantum est virtualis; concedo; quoad denominationem volentis nego. Et nego consequentiam. Itaque voluntas diuina indifferens in actu primo ad producendam, vel non producendam virtualiter volitionem eo ipso est indifferens ad ponendam, vel non ponendam in rerum naturà formaliter denominationem volentis; dumque se ad producendam virtualiter ipsam volitionem determinat, pariter se determinat ad ponendam formaliter denominationem volentis, atque ita exercitum libertatis, quod respectu entitatis volitionis tantum est virtuale, respectu denominationis volentis formale est. Quae omnia ex dictis hactenus satis sunt nota.

320 Deinde obijcitur. Forma communicata subiecto capaci nequit ei non dare suam denominationem; quia haec non est aliud, quam forma communicata subiecto capaci. Sed volitio Dei nequit non esse summè per identitatem communicata subiecto capaci. Ergo nequit ei non prestare suam denominationem. Distinguo maiorem, Si forma non est defectibilis virtualiter; concedo; si est; nego. Eodemque modo probationem. Et concessa minore; nego consequentiam.

321 Praterca obijcitur. Ex productione verè, & formali oriunda ab intellectu diuino, & ex productione verà, & formali oriunda à voluntate diuina resultat in Deo Trinitas personarum.

Ergo ex productione virtuali cognitionis, & volitionis diuinae ab intellectu, & voluntate Dei emanante resultabunt in Deo tot virtuales personae, quot sunt actus cognitionis, & volitionis virtualiter producti, totque subinde Filij, & Spiritus sancti virtuales. Quod est absurdum. Nego consequentiam. Quia Cognitio toti Trinitati communis non est verbum propriè, vt est secunda Trinitatis persona; nec volitio est amor per modum termini, vt est tertia; nec productio virtualis, qua tales actus producuntur, est virtualis personalitas, aut secum tert virtua- lem personalitatem incommunicabilem alteri personae vilo modo. Vnde eiusmodi actus neutiquam personae virtuales vocari possunt.

Denique obijci potest. Ideo ponimus in Deo productionem virtualemente intellectionis, & volitionis; quia dantur in Deo praedicata, quae absque productione formali nequeunt saluari in creaturis. Sed identitas trium cum vno tercio nequeunt in creaturis saluari absque identitate formali eorum trium inter se. Ergo etiam debemus admittere in Deo identitatem, seu vnitatem virtualemente trium personarum. Nego antecedens. Quia productio virtualis non ponitur in Deo propter omnia praedicata, quae absque productione formali nequeunt in creaturis saluari; sed tantum propter ea, quae in ipso Deo nequeunt sine contradictione saluari absque virtuali productione. Nullum autem Dei praedicatum cogit ad ponendam vnitatem virtualemente inter personas diuinas. Quamuis sint praedicata, quae cogant ad ponendam distinctionem virtualemente inter personalitates, & essentiam. Quam subinde iam ponimus.

Mirto alia, quae facile ab vno quoque dis- solui poterunt ex his, quae prolixius tortasse, quam par esset, produximus, vt abstruunt diuinae libertatis mysterium tantillum saltem declararemus. Quod si non praestitimus; quia mysterium est ininflabile: certè viam planiorem ad reliquam Theologiam strauimus; terminosque, & modos obtulimus, quibus de tanto mysterio & dignius loqui, & expeditius in Scholis disputare possimus.

Quae autem scripsimus de voluntate libera Dei, pariter sunt intelligenda de scientia libera; nisi, quòd scientia in se ipsa libera non est; quia intellectus, aquo prodit, non est potentia libera, sicut voluntas. Dicitur tamen libera, quia contingenter obuenit Deo à contingentia obiecti; per cuius positionem intellectus diuinus determinatur ad producendum virtualiter actum scientiae, quo tale obiectum est cognoscendum, ea ratione, qua voluntas à se ipsa determinatur ad producendam volitionem, qua liberè volitura est aliquid, iuxta doctrinam traditam.

QVAESTIO V.

Vtrum Deus libertatem suam per puram actus omissionem exercere possit.

QVAESTIO haec eadem est cum illà communi. An sit possibilis voluntati Dei pura omisso libera. Quam eandem circa voluntatem creatam tractauimus disp. 30. q. 7. Pro cuius resolutione

Н Н Н

resup-

ne suppono primò, sicuti ibi, puram omissionem dici communiter, quæ nulli actui coexistit cum ipsâ connexo, oppositæque subinde, siue inconiungibili actui per ipsam omissionem: quidquid sit de ipsius coexistentiâ cum alijs quibusque actibus actui omissionem non oppositis, atque adeo neque connexis cum omissione ipsâ. Sed est aduertendum, idcirco dici ab Auctoribus, omissionem puram, quæ nulli actui coexistit cum ipsâ connexo; quia supponunt, quando adest talis actus, omissionem ab eo causari, ab eiusque libertate mediâtè euadere illam liberam. Cæteròquin, si semel statuatur, omissionem liberam nec causari, nec participare suam libertatem ab actu connexo cum ipsâ, nihil erit, quod veteri, eam puram dici, quod attinet ad propositum; quantumuis ea eiusmodi actui quasi peraccidens coexistat.

326 Suppono secundò, in hac quæstione non solum esse sermonem de omissionibus actuum voluntatis diuinæ, qui immediatam libertatem à voluntate ipsâ possunt habere, sed etiam de omissionibus actuum exteriorum prouentium ab omnipotentia, qui liberi etiam possunt Deo esse siue mediâtè, siue immediâtè.

327 Suppono tertio tanquam ab omnibus suppositum in præsentis quæstione, omissiones actuum in puris carentijs, seu negationibus ipsorum actuum ab omni conceptu positivo distinctis consistere iuxta doctrinam communem de negationibus à nobis stabilitam in Pharo Scient. disp. 9, q. 3. Alioquin, si omissiones actuum in positivis impedimentis ipsorum actuum consisterent, ut de negationibus vniuersè opinati sunt Recentiores aliqui ibidem impugnati, hæc quæstio locum non haberet, ut constat.

328 Circa eam ergo prima, & satis communis sententia est negantium, puram omissionem liberam Deo esse possibilem. Pro qua sunt Soar. disp. 30. Metaph. sect. 9. & lib. 3. de Auxil. cap. 13. Vazq. 1. p. q. 79. cap. 3. Arrub. disp. 56. cap. 2. Herice disp. 19. cap. 5. Granad. tract. 3. de Volunt. disp. 6. Ruiz disp. 8. de Volunt. sect. 3. Alarc. tract. 3. disp. 4. cap. 1. & 3. Moerat. disp. 31. de Deo sect. 2. Carmelit. Salmant. disp. 7. dub. 3. Ioan. a S. Th. disp. 4. Helm. tit. 6. disp. 2. cap. 6. Veken. disp. 24. cap. 3. Quiros disp. 67. Ribaden. disp. 19. de Volunt. & apud eos alij. Secunda sententia est asserentium, Deo puram omissionem liberam possibilem esse. Pro qua stant Albertin. Princip. 4. philos. q. 4. Theolog. dub. 2. Gaspar. Hurt. disp. 2. de Volunt. diff. 3. Martinon disp. 14. de Deo sect. 1. Carleton 1. p. disp. 27. sect. 9. Ripalda in manuscrip. de Volunt. disp. 10. à num. 4. & tom. 2. de Ente supern. disp. 74. sect. 4. num. 41. & plures Recentiores. Et consentire videntur Alexan. 1. p. q. 34. mem. 4. S. Bonauen. in 1. dist. 45. art. 1. q. 2. Curriel lib. 1. controu. 7. art. 3. Fasol. 1. p. q. 14. art. 13. dub. 16. num. 282. & Albelda disp. 52. sect. 2.

329 Procedit autem quæstio hæc vniuersè in sententijs tum Connotantium, tum non Connotantium, de quibus q. præced. Verum, cum Connotantes communiter censeant, iuxta sententiam suam necessariò esse Deo negandam puram omissionem liberam. Arriaga nihilominus 1. p. disp. 28. num. 40. & 41. ex aduerso arbitratur, potius necessariò esse concedendam circa

non entia. Mouetur. Quia iuxta eam sententiam, cum Deus constituitur volens ens per existentiam eius, nequit constitui nolens ens positivè per eius carentiam. Sed tantum non volens omissionem: nam defectus formæ solum inducit defectum effectus formalis eius; non item effectum formalem formæ oppositæ; ut cernere est in defectu frigoris solum reddente subiectum non frigidum, non verò item calidum, nisi adiciatur insuper forma calidi. Tum quia iuxta eam sententiam omissionem externam nequit non esse immediatè libera Deo; neque aliquid dari potest intra Deum connexum cum illâ. Ergo nequit non esse pura omissionem libera. Quid ego circa hæc omnia sentiam, sequentibus propositionibus exponam.

Propositio I.

Juxta sententiam Connotantium pura omissionem libera actus voluntatis diuinæ impossibilis est. Omissionem verò libera actionis externæ omnipotentia oriunda à solis necessarijs Dei non potest non esse ipsi Deo immediâtè libera, & pura. Coniunctio tamen horum duorum vnum est ex absurdis, quæ secum fert ea sententia.

Tres partes habet propositio. Incipio à secundâ, quæ prorsus est certa. Pro cuius intelligentia noto, stando in sententiâ Connotantium, actionem externam omnipotentia aliam esse oriundam à solis prædicatis Dei necessarijs, quin aliud quiddam contingens ad illam concurrat vilo modo: aliam esse oriundam à Deo, & ab alio quopiam contingente aliquo modo concurrente simul cum Deo ad illius existentiam. Tantumdemque venit dicendum de omissione actionis externæ omnipotentia; quæ vel à solis Dei necessarijs, vel insuper ab aliquo contingente potest procedere. Et quidem, si vel actus, vel actionis omissionem sit posterioris generis, bene poterit ea causari à Deo sine immediâtè libertate; quod tunc euenit, quando id contingens, quod simul cum omnipotentia immediâtè ad illam concurrat, metaphysicè cum ipsâ connexum est, ut si Deus ad aliquam actionem, vel omissionem causandam moueatur per scientiam de obiecto contingente connexo cum illâ: in huiusmodi enim casu potentia proxima actionis, vel omissionis ratione illius contingentis inclusi in se connexa euadet cum actione, vel omissione, atque adeo necessitata ad ipsam iuxta generalem doctrinam statutam disp. 30. q. 5. propositio II. totaque proinde libertas actionis, vel omissionis mediâtè erit participata à libertate illius contingentis inclusi in potentia proxima eius. Quare de omissionem libera huius posterioris generis non est sermo in secundâ parte propositionis; sed tantum de omissionem libera prioris generis, quæ à solis prædicatis Dei necessarijs procedit.

Hanc autem non posse non esse Deo immediâtè liberam, & puram, est manifestum. Quia cum prædicata Dei necessaria ab omni contingente sint absoluta, potentia proxima ad omissionem prædicatam ex eis solis constans nequit non absoluta esse ab ipsâ omissionem, atque adeo indifferens ad utrumvis; ipsaque omissionem proinde

nequit non à tali potentia procedere immediate libera, & pura. Itaque, quoties Deus liberè agit, aut omittit ad extra, & nihil connexum eum existentia actionis, vel omissionis eius (quale solum potest esse quidpiam contingens; quia necessaria cum contingentibus connexa esse nequeunt, ut constat) simul cum eius omnipotentia concurrat immediate ad talem actionem, vel omissionem concursu aliquo vel physico, vel morali, vel intentionali, (ut plerumque defacto euenit), nequit non talis actio, aut omisio euadere immediate libera, ipsaque subinde omisio insuper pura, iuxta Connorantium sententiam, ut apud omnes, & apud ipsosmet est certum. Quo pars secunda propositionis comperta manet.

332 Prima autem probatur. Quia iuxta Connorantium sententiam, cum actus internus, ac necessarius voluntatis diuina sit quasi conditionata volitio omnium volubilium, si ponantur, & quasi conditionata volitio omnium nolibilium, si non ponantur: sicut, posito quouis obiecto, nequit iam non denominare Deum volentem illud; ita, non posito, nequit iam non denominare Deum illud nolentem. Cumque inter esse positum, & non esse positum quoduis obiectum non detur medium, conficitur, nec dari medium inter velle Deum, & nolle Deum positiuè quoduis obiectum, Quod ipsum est, esse impossibile iuxta dictam sententiam, ut detur in Deo pura omisio aut volitionis, aut nolitionis; ut dicta pars prima propositionis fert.

333 Nec illi quidpiam praeiudicat argumentum ex Ariaga propositum num. 329. Nam iuxta sententiam omnium, quam ipse negare non potest, multae iunt denominationes, quae positae censentur, etsi negatione aliqua compleantur; eo quod pleraque, & praecipua fundamenta earum sunt positua: Talis est denominatio libera in voluntate per carentiam praedeterminationis completa; tales sunt denominationes perfecti, & pulchri completae per carentias redundantium, quae si adessent, subiectum redderent imperfectum, & foedum; talis est in cognitione denominatio falsa completa per carentiam obiecti; talis est in quantitate denominatio minoris altera completa per carentiam partis, quae redderetur illi aequalis; & aliae huiusmodi sexcentae. Hinc autem consequuntur efficitur, ut multae denominationes contrariè oppositae censentur tanquam extrema positua, quae penes extrema tantum contradictoria inclusa in ipsis euadunt oppositae inter se; sic contrariè oppositae censentur in voluntate denominationes necessitatae, & liberae; & tamen earum oppositio inde eantim prouenit, quod primam praedeterminationem, secundam autem carentiam praedeterminationis constituit, vltra fundamenta caetera ambabus communia; sic denominationes foedae, & pulchrae contrariè censentur in manu, etsi dumtaxat differant, quod prima includit sextum digitum, & secunda carentiam eius. Tantumdemque venit dicendum de denominationibus verae, & falsae in cognitione, aequalis, & minoris in quantitate, de caeteris que huiusmodi. Sic igitur in nostro proposito denominationes volentis, & nolentis in Deo respectu ad idem obiectum contrariè opponuntur iuxta sententiam Connorantium; licet penes id dumtaxat inter se differant, quod prima per ipsum obiectum, secunda autem per eius carentiam

compleantur. Ex quibus argumenti propositi patet solutio. Exemplum autem in eo adductum de denominationibus frigidi, & calidi simile non est, ut ex se patet.

Verum contra eandem primam propositionem partem adhuc potest opponi ex doctrina eorum Connorantium modernorum, qui per peculiare modos productos à Deo complent volitiones, aut nolitiones diuinas de obiectis distinctis ab ipsis modis, ut vidimus quaest. 4. Stando enim in ista doctrina; cum possit Deus simul omittere modum completiuum volitionis de obiecto A, & modum completiuum oppositae nolitionis de eodem obiecto, poterit utique circa illud purè omisissè se habere. Respondeo primo, doctrinam istam de dictis modis à communi Connorantium, in qua propositio nostra procedit, exorbitare: atque ita, quidquid in ea foret possibile, non esset contra nos. Respondeo secundo iuxta argumentum factum à nobis contra illam quaest. 4. adhuc admissis volitione, & nolitione de obiecto A completis per modos diuersos, debere insuper admitti iuxta sententiam Connorantium alteram volitionem de eodem obiecto A completam per ipsius existentiam, & alteram nolitionem completam per carentiam eius. Quibus admissis, firma persistit impossibilitas purae omissionis circa illud, ut constat ex dictis.

Iam esse absurdum, quod detur in Deo pura omisio actionis externae, & nequeat dari pura omisio actus interni voluntatis, ut fert pars tertia propositionis; inde constat; quia ex horum duorum coniuncto innumerae sequuntur repugnantiae, siue contradictiones. Primo enim; cum omisio externa ab actu interno voluntatis procedens eo ipso pura non sit, pura omisio externa à purae omissione interna actus voluntatis procedere debet: quod in nostro casu repugnat; vbi pura omisio interna actus voluntatis est impossibilis: & nihilominus in casu nostro omisio externa pura est. Vnde secundo in casu nostro omisio externa & est pura, ut ostendimus, & non est pura: quia procedit ab actu voluntatis interno contra naturam purae omissionis. Tertio. Libertas omissionis externae à voluntate debet descendere vel medià omissione interna libera, vel mediò actu interno libero. Sed neutrum euenit in nostro casu; vbi causa immediata omissionis externae nec est omisio interna libera, nec actus internus liber, sed potentia constans ex solis praedicatis necessarijs Dei, uti monstrauimus. Igitur in casu nostro omisio externa & est libera, ut est ostensum; & non est libera; quia à voluntate non descendit libertas eius. Quarto. Nolitio interna Dei completa per omissionem externam à solà huius libertate equat libera, & imputabilis Deo. Sed Deus libertatem hanc dumtaxat exercet in tempore; secus ab aeterno. Ergo Deus suam nolitionem internam nec liberè, nec imputabiliter concipit ab aeterno. Tantumdemque venit dicendum de quolibet alio actu libero voluntatis diuinae. Quod tamen Scripturae sacrae, atque etiam rationi aduersum est. Mirro caetera, quae ex latè productis quaest. 4. contra sententiam Connorantium deduci possunt ad propositum.

Pergo ad resoluendam absolutè quaestionem iuxta sententiam non Connorantium, quam ego dicta q. 4. amplexatus sum. Iuxta quam, praesertim prout à me explicatam ibi, sit absolutè iam loquendo.

Propositio 2.

Possibilis Deo est pura omisso libera, non solum cuiusvis actus interni liberi voluntatis eius, sed etiam omnium simul.

337 Probatur hæc propositio primò. Quia, ut supra disp. 30. quest. 6. proposit. 2. est vniuersè stabilitum, impossibile est, ut voluntas immediatè sit libera ad duos actus oppositos vnà libertate contrarietatis, quin sit etiam immediatè libera ad ipsos, & omissiones eorum duabus libertatibus contradictionis. Ergo; cum voluntas diuina immediatè sit libera vnà libertate contrarietatis ad volitionem, & nolitionem oppositam, ut apud omnes certum est; nequit non habere ea duas immediatas libertates contradictionis, alteram ad volitionem, & eius carentiam, alteramque pariter ad nolitionem, & carentiam eius. Ergo imprimis nequit non esse possibilis illi pura omisso libera, si talis vocetur, quæ immediatè est libera, neque causata per actum oppositum actui omisso, adhuc, quando ei quasi per accidens coexistens est iuxta notationem præmissam num. 325. Deinde, semel statuto, quòd voluntas diuina proximè libera ad causandam volitionem, vel nolitionem proximè quoque libera est ad causandam omissionem volitionis sine inuamine nolitionis, & independentè ab eà, non est, cur non possit causare illam, prætermittà etiam nolitione. Quod si præter, duas omissiones habeat in omni sensu puras, & liberas.

338 Quod si dicant Aduersarij (vt certè dicunt, aut supponunt communiter) contra id, quod ego suppono stabilitum loco citato, voluntatem proximè liberam ad actus contrarios non habere libertatem proximam ad eorum omissiones: quia omissionem vniuersèque medio altero tantum, non verò per se immediatè causare potest; in maius recidunt absurdum; sic enim omnem libertatem voluntatis è medio tollunt. Nam, ut aliàs argumentatus sum còtra eos disp. 30. q. 6. a. n. 237. & q. 7. n. 269. si voluntas omissionem volitionis nõ aliter, quàm medià nolitione, causare potest, consequens est, ut nolitio constitutum sit requisitum potentia proximè ad omissionem volitionis, quæ proinde potentia proximè carebit voluntas, quotiescunque nolitione caruerit. Sed, quando voluntas elicit volitionem, nolitione caret. Ergo, quando voluntas elicit volitionem potentia proximè caret ad omissionem eius. Ergo non liberè, sed prorsus necessitata ad ipsam elicit illam. Siquidem, vt ex se, & ex demonstratis à nobis in Pharo Scient. disp. 8. quest. 4. est manifestum, quæ ratione subiectum ad vnum ex duobus actibus contradictorijs impotens est, ad alterum necessitatum est. Posito autem, quòd voluntas, quando elicit volitionem, necessitata sit ad illam, non solum contradictionis, sed etiam contrarietatis libertate careat, necesse est. Quia, vt ex demonstratis item loco citato, atque etiam ex se est notum, subiectum necessitatum ad vnum actum, ad quemvis alium illi oppositum seu contradictoriè, seu contrariè impotens manet. Concluditur ergo, per Aduersariorum doctrinam omnem libertatem voluntatis è medio tolli. Quod erat probandum.

339 Hinc sequitur, nullam libertatem dari pos-

se in voluntate siue diuinà, siue creatà absque libertate contradictionis immediatè; de conce- ptuque proinde cuiusvis libertatis esse, necessariò ferre secum potentiam ad purè omittendum, vt etiam quest. 7. citatà num. 272. arguebamus: si tamen omnis omisso immediatè libera pura dicenda sit, aut certe, si eo ipso, quòd voluntas per se immediatè potest omittere quemlibet ex duobus actibus contrarijs sine inuamine alterius, consequenter dicendum est, vt videtur, posse ambos simul omittere, quando aliunde non constat, esse eam antecedenter necessitam ad alterutrum necessitate disiunctiua, vt in proposito nostro non constare, notescet ex dicendis.

Probatur secundò iam propositio. Quia, ad perfectionem libertatis, dominijque Dei pertinet, posse eum omittere simul omnem omnino operationem suam externam liberam. Ergo etiam posse omittere simul omnem omnino actum suum internum liberum. Antecedens est certissimum; nec, saluà fide, negari potest. Consequentia autem probatur. Quia tota ratio, propter quam tanta amplitudo libertatis, dominijque circa opera externa pertinet ad perfectionem, Dei est, quia Deus à suis dumtaxat necessarijs ita habet, esse sibi sufficiens, & plenè perfectus, vt neque per vllum bonum sibi contingens, & accessorium possit vllatenus perferri, aut quoquo modo meliorari neque per vllum malum sibi contingens, & accessorium vllatenus infici possit, aut quoquo modo deterior fieri, prout constat ex latè demonstratis tom. 1. tum disp. 4. quest. 2. tum maxime disp. 16. q. 2. Ex hac enim prerogatiua Dei legitime nascitur, vt Deus neutiquam possit esse necessitatus, adhuc necessitate vagà, seu disiunctiua ad amplectendum, siue ad existentia donandum aliquid bonum sibi contingens, & accessorium: sicut neque ad repudiandum, impediendumve ab existentia aliquid malum accessorium pariter, & contingens. Sed ratio hæc planè est còmunis omnibus omnino contingentijs, quales sunt tam actus interni liberi Dei, quàm eius operationes liberae externæ. Ergo aequè est Deus liber ad omittendum simul omnem omnino suum actum internum liberum; ac liber est ad omittendam omnem omnino suam operationem externam liberam. Quo disparitates omnes, quas ad rem adferunt Aduersarij vno icu manent explosæ.

Hinc tertio probatur propositio ab absurdo. Quia, si Deus esset necessitatus ad volendum, vel positiuè volendum efficaciter existentiam cuiusvis entis possibilis à se distincti, vt Aduersarij volunt. Deus esset connexus suapte essentia cum distincto huiusmodi volitionis, & nolitionis, è medio illo cum distincto existentia, & negationis cuiusvis entis distincti à se, cum quo tale distinctum volitionis, & nolitionis ob efficaciam suam est essentialiter connexum. Hoc autem, me quidem iudice, absurdum est, contra doctrinam late probatam tom. 1. disp. 4. quest. 2. de omnimodà connexionè Dei cum omni veritate obiectiua distincta à se, quantumuis necessaria.

Sed dicet aliquis, hoc argumentum eadem vi contra nos, & contra omnes venire retorquendum. Quia nemo negare potest, esse Deum liberum libertate contradictionis ad volitionem efficacem de quouis ente possibili, vel illius omissionem: & consequenter necessitatum ad distinctum talis volitionis, & omissionis eius; siquidem ambobus contradictionis extremis nequit si-

mul carere. Cum ergo tale disjunctum cum disjuncto ex ente volito, & eius carentia conflexum sit: quia neque volitio sine ente volito; neque carentia volitionis sine carentia entis possunt existere: Deus erit connexus mediata cum eodem disjuncto. Et redit contra omnes absurdum illatum per argumentum factum. Respondet tamen, apud Aduersarios, cum necessitas ad disjunctum volitionis, & nolitionis (quod aliis necessarium in se non esset) requiratur tanquam maior perfectio Dei, non posse non ferre secum connexionem Dei intrinsecam cum ipso disjuncto, & consequenter cum obiecto eius. Apud nos vero necessitas ad disjunctum volitionis, & carentia eius semiextrinseca Deo est, proueniens a necessitate, quam aliis in se habet tale disjunctum; (eo quod duo contradictoria de suo habent non pati medium); nullamque proinde arguit in Deo intrinsecam connexionem cum ipso disjuncto, atque adeo nec cum eius obiecto, ut etiam ex doctrina data disp. 4. quaest. 2. citata constat. Propterea dicebamus ibi num. 50. solam libertatem radicalem esse perfectionem Dei intrinsecam, adeoque simpliciter simplicem; non item libertatem proximam, quae iuxta dicta disp. 30. quaest. 5. proposit. 5. possibilitatem actuum liberorum fert secum; a qua Deus absolutus est. Ex quibus patet, absurdum quod inferebamus numer. praeced. contra nos non habere locum: contra Aduersarios vero firmius adhuc persistere.

343. Quarto probatur propositio. Obiectum creatum, cum non habeat illimitatam bonitatem, neque malitiam, sed limitatam, nullam voluntatem, nedum diuinam, necessitate valet ad sui volitionem, vel nolitionem determinatam, aut ad alterutram disjunctam, sed tantum inuitare ad illas. Ergo quaeuis voluntas, etiam diuina, poterit vtrumque actum circa illud simul omittere; atque ita vtriusque omissionem puram, & liberam habere. Responsio communis est. Necessitatem voluntatis diuinae ad volendum, vel nolendum sub disjunctioe obiectum creatum non ex obiecti meritis prouenire, sed ex ipsius voluntatis perfectione infinita, quae talem necessitatem vendicat sibi. At hoc falsum esse, iam constat ex dictis, & amplius ex dicendis constabit. Aliter ex Quiros respondetur, voluntatem Dei, si non a bonitate finita obiecti creati, a bonitate tamen infinita suorum actuum, quos circa illud habere potest, necessitate trahi, ita, ut non possit eos non velle efficaciter, vel per ipsosmet, vel per reflexos. Quo fit, ut nullius eorum possit omissionem puram habere. Verum, quam etiam falsa sit haec doctrina, ex dicendis paulo infra apparebit.

344. Quinto probatur. Deus eundem effectum a se efficaciter volitum ex vno motiuo, ex alijs pluribus, & diuersis potuit efficaciter velle, ex quibus de facto non voluit, ut est certissimum. Ergo earum omnium volitionum efficaciam de tali effectu possibilium puras, & liberas omissiones habet: siquidem nullam de tali effectu habet, aut habere potest de facto efficacem nolitionem, a qua tales omissiones euaderent non purae. Similiter iuxta dicta disp. 28. quaest. 7. & dicenda disp. 34. quaest. 8. Deus multa decreta conditionata ex parte obiecti non habet, quae possent habere circa veritates conditionatas obiectivas, quae reuera dantur, nolitionesque proinde de se talibus decretis contrarias secum non compatiuntur. Igitur talium decretorum omissiones etiam sunt purae,

& libera. Recurrere enim, ut reddantur illae, & aliae non purae, ad reflexas nolitiones de actibus, quorum sunt omissiones, imponereque necessitatem voluntati diuinae ad huiusmodi reflexas nolitiones habendas, ut Aduersarij faciunt: effugium profecto videtur ex occasione arreptum, & parum tutum: praesertim, cum non desit ex ipsis Aduersarijs, qui putet, Deum non posse reflexe nolle suos actus internos: ita enim censet Quiros disp. 67. citata num. 25.

Sexto probatur. Pleraque saltem volitiones directae Dei per imperium voluntatis reflexum possunt ab eo imperari, quae tamen omnes de facto non imperantur, ut probabimus disp. 34. quaest. 10. Ergo Deus omissiones puras huiusmodi imperiorum habet. Dicit enim non potest illas omnes, ne maneant purae, per alia imperia reflexa imperari. Quod aliqui probant; quia daretur progressio infinita imperiorum inter se subordinatorum: quod tamen impossibile est. Ego vero hac probatione non vtor, utpote supponente, nullum esse imperium non imperabile per alterum; quod falsum, & absurdum esse, loco citato ostendam. Sed id probabo; quia, ut constabit ex dicendis ibidem, sicuti necessitate deueniendum est ad imperium non imperabile per alium, ita quoque necessitate est deueniendum ad omissionem non imperabilem per vltimum imperium; quae proinde non poterit non esse pura.

Septimo. Sume collectionem omnium actuum voluntatis liberorum, quos Deus habet de facto. Inquiroque. Vel Deus potuit tali collectioni aliquem alium actum adijcere; aut aliquem ab ea detrahere eorum, quos continet. Vel neutrum efficere potuit. Si primum. Ergo Deus puras omissiones habet de facto eorum actuum, quos dictae collectioni potuit adijcere, & non adiecit; purasque pariter omissiones potuit habere eorum actuum, quos ab ea collectione potuit detrahere. Esse enim puras omissiones, quae remouent actus cum ceteris, quos Deus habet corparatibiles, manifestum est. Aferere autem secundum, & durum videtur, & incredibile. Quis enim credat, Deum, qui liberrime potuit collectioni suarum creaturarum quaslibet creaturas adijcere, vel detrahere; circa collectionem suorum actuum liberorum tantumdem facere non potuisse? Aut quis non videat, id esse plus, quam oportet, coartare voluntatem diuinam? Certè non posse vnum actum omittere, nisi alterum subrogando, a quo reddatur non pura omisio prioris, vel in nobis esset imperfectio, & quoddam seruitutis genus; nedum in Deo.

Octauo. Fundamentum praecipuum, aut ex praecipuis negandi puram omissionem liberam. Deo est, ne ipse exercitium liberum voluntatis habeat aut non honestum moraliter, aut minus honestum, quam habere potest per actum: quia id videtur imperfectio diuinitati indigna. Sed hoc fundamentum inane est. Ergo. Probo minorem. Aut duo actus oppositi, ad quorum alterutrum ponunt Aduersarij Deum necessitatum, quo vitent puram omissionem, sunt de suo aequaliter boni, aut inaequaliter. Si primum. Neutrius electio erit Deo honesta moraliter. Quia, ut ex communi Theologorum ostendemus disp. 35. quaest. 1. proposit. 18. libertas pura electionis inter extrema aequalia inepta est ad imputationem moralem; eo videlicet, quod vtriusuis talium extremorum electio in ordine ad moralem imputationem

tionem æquialenter non est libera, vt vberius ibi exponemus. Vnde Deus iuxta talem positionem omnino erit impotens ad operandum honestè moraliter. Quod longè maiorem præfert imperfectionem, quàm non operari de factò honestè per puram omissionem. Si autem dicatur secundùm; non erit abitur inconueniens. Quia Deus ob eandem rationem non operabitur honestè moraliter, eligendo actum minus bonum; & tamen potest illum eligere. Tum, si eligat meliorem necessitatus ad alterutrum, minus bene moraliter operabitur, quàm si potens ambos simul omittere eligeret illum. Concluditur ergo. Aut non habere Deum potentiam ad operandum villo modo honestè moraliter, seu imputatiuè: quod dici nequit. Atque posse eum omittere penitus totam honestatem actus moralis, quam exercet imputatiuè; sicque habere exercitium liberum non honestum moraliter. Quo posito. Quid interest, illam aut per puram omissionem actus, aut per actum minus bonum omittere posse? Imo satius est, posse per puram omissionem. Quo possit actus elictus, non solum quoad excessum, quo superat oppositum; sed quoad longè maiorem, quo non potest non puram omissionem excedere, simpliciter liber, & imputabilis euadere.

348 Venio iam ad diluenda argumenta, quæ contra doctrinam nostram opponunt Aduersarij. Primò sic. Omissio pura multas inuoluit imperfectiones. Imprimis enim est malum quoddam physicum; cum sit carentia actus positiui, quod bonum quoddam physicum est. Deinde est imperfectè voluntarij; cum sit ipsum non esse actus perfectè voluntarij: aut certè, estò sit voluntaria, & libera, minus tamen perfectè, quàm actus. Præterà nequit esse honesta: quia nullum motiuum, à quo honestatem fortiri possit, respicit intrinseco respectu. Denique, estò esset honesta, longè tamen minus honesta esset, quàm, si non esset pura. Igitur omissio pura neutiquam potest conuenire Deo. Qui nec vllam imperfectionem potest subire, nec minus perfectè, minusque honestè operari valet.

349 Respondeo, omissionem puram in Deo nihil imperfectionis ei repugnantis continere. Et primum, quòd omissio pura malum quoddam physicum sit, quatenus est carentia actus physicè boni, sicut non tollit, posse eam à Deo imperari sub aliqua ratione boni, vt Aduersarij contententur; ita multò minus tollet, posse eam à Deo immediatè, atque ad eò cum immediatè libertate permissiuo modo causari. Porro negationes puras in vniuersum suas respectiuas bonitates habere posse, ex dictis à nobis tom. I. disp. 15. quæst. 9. compertum est. Non est autem in Deo imperfectè voluntaria omissio pura: quia à principio intrinseco perfectissimo, & cum perfectissima cognitione (vnde ratio voluntarij desumitur) procedit. Esse autem eam minus perfectè voluntariam ex genere suo, quàm actum positiuum, nihil obstat. Quia non omnia exercitia Dei libera æquè perfecta debent esse, vt constabit ex dicendis disp. 35. quæst. 2. Nec mirum, cum ne attributa Dei necessaria formaliter, & ex genere suo sint æquè perfecta, prout est statutum tom. I. disp. 16. quæst. 5. Vnde patet, nec esse inconueniens, quòd sit omissio pura in Deo minus honesta, quàm, si non esset pura.

350 Vtrum autem honesta absolute esse debeat, sub lito est inter Auctores nostræ sententiæ. Ego

cū doctis Recentioribus censeo, puram omissionem in Deo per se, & de suo honestam non esse; atque adeò posse eam à Deo absque honestate vllà exerceri: neque id esse incommodum. Quia Deus solum tenetur honestè operari, quando verè operatur; non item, quando purè omittit. Cui doctrinæ consentit Carleton. 1. p. disp. 27. supra citatà sect. 10. num. 3. Quia tamen pura omissio in Deo (sicut & in nobis) ab extrinsecis motiuis honestari potest, in voluntateque diuina positum est, ab illis eam honestari de factò tantà, vel tantà honestate, prout sibi placuerit; idcirco pura omissio à Deo aut absque vllà omni honestate, aut absque vllà honestate imputabili, aut cum aliqua imputabili tantà, vel tantà, prout ipsi arriterint, exerceri potest. Etenim propter solam libertatem puræ electionis, quam potest in Deo habere pura omissio cum actu honesto, cui opponitur, etiam si participet honestatem à motiuo extrinseco, ea imputabilis non erit, nisi sit maior, quàm honestas ipsius actus, quem excludit; & tunc dumtaxat quoad excessum. Honestas autem non imputabilis perinde ad rem se habet, ac, si non esset. Quæ omnia infra disp. 35. quæst. 1. proposit. 31. explicanda, atque probanda à nobis sunt. Videantur ibi.

Modò autem ex eis inferitur primò, etiam in Aduersariorum sententiâ necessariò dicendum esse, ex actibus contrarijs ad quos ipsi voluntatem diuinam disiunctiuè necessitatem ponunt, eum, qui non excedit de suo alterum in honestate, perinde se habere, ac si honestus non esset. Quandoquidem iuxta commune, veramque commemoratam doctrinam Deus eligendo illum, vt potest, neutiquam honestè moraliter, imputatiuèque operabitur. Ex quo patet, in omni sententiâ tam negantium, quàm concedentium. Deo possibilem puram omissionem, necessariò dicendum esse, Deum exercitium liberum, & non honestum moraliter habere posse, prout aliàs etiam dicebamus num. 347.

Vnde secundò inferitur; posito, quòd omissio pura omni honestate sit destituta per se, & de suo, seclusis motiuis extrinsecis, secus verò actus positiuus quoad honestatem non excedens oppositum, cum quo cadit sub libertatem puræ electionis; in longè maiorem perfectionem libertatis Dei cedere assertionem possibilitatis puræ omissionis, quàm negationem eius. Quia, si Deus ad neutrum ex actibus oppositis necessitatus est, sed vtrumque potest purè omittere tota honestas eius, quem elegerit erit ipsi imputabilis. Si verò necessitatus est ad alterutrum, eligendo minus honestum, nihil honestatis ipsi imputabitur, eligendo autem magis honestum, solus imputabitur excessus. Longè igitur magis honestè operari potest, si potest purè omittere, quàm si secus.

Adde consentaneè ad argumentum factum secundo loco num. 340. vt pertinet ad perfectionem diuinam, omni honestate contingente externorum suorum actuum carere posse; ita etiam pertinere ad eandem, carere posse omni honestate contingente suorum actuum interiorum. Siquidem nihil contingente, qualis est omnis honestas capax moralitatis, indiget ad sui perfectionem iuxta ibi dicta. Igitur, posse Deum carere omni exercitio honesto moraliter per puram omissionem non honestam, potius commendat perfectionem diuinam, quàm ei vllatenus aduersatur.

354 **Secundò iam contra propositionem nostram obijcitur.** Ad perfectionem dominij Dei pertinet, vt creatura non solum expectent nutum positium illius ad existendum, sed etiam ad non existendum. Ergo ad perfectionem dominij Dei pertinet, non posse habere omissionem puram. **Confirmatur.** Non sufficit omisio nolitionis de existentia creaturarum, vt ipsa existant. Ergo nec sufficit omisio volitionis de existentia creaturarum, vt ipsa non existant. **Nego** antecedens argumenti. **Quia,** vt creatura non existant, nutus positius diuini nec requiritur ex parte creaturarum: quia illa ad non existendum nullo influxu indigent positio: nec ex parte Dei: quia illius perfectio non augetur per talem nutum, prout est iam in precedentibus dictum. Vnde ad confirmationem patet, vt creatura non existant defectum influxus, atque adeò omissionem volitionis eius sufficere; tametia, vt existant, non satis sit omisio nolitionis opposita: quia ad existendum indigent causa dante positio illis esse, atque adeò & positioe volente dare.

355 **Tertiò obijcitur.** Perfectio Dei vt causa postulat, vt, si quid fiat, non subterfugiat causalitatem diuinam proportionatam ad factum. Ergo perfectio Dei vt domini postulat, vt, si quid fortiatum statum contingentem, non subterfugiat nutum Dei proportionatum ad statum. **Ast** talis non est pura omisio respectu status non existentia creaturarum. Ergo. **Nego** subsumptam; concessio antecedente toto. Quia ad statum non existentia creaturarum nutus Dei pure permissiuus, qualis est pura omisio, satis, superque proportionatus est.

356 **Quartò obijcitur.** Ad perfectionem Dei vt primi principij pertinet, vt omne contingens, etiam negatiuum, procedere possit ab ipso. Ergo ad perfectionem Dei vt ultimi finis pertinet, vt omne contingens, etiam negatiuum, ordinari possit ad ipsum. Sed pura omisio inepta est ad talem ordinationem. Ergo. **Respondeo**; sicut contingens negatiuum à Deo vt à primo principio causari potest vel per actum positium, vel per puram omissionem iuxta hæcenus dicta; ita etiam ad Deum vt ad vltimum finem ordinari posse vel per actum positium, vel per puram omissionem. Hoc autem secundum eueniet, quando Deus ipse motuum suæ puræ omissionis fuerit vt finis *causæ*: (quo solum pacto est Deus vltimus finis respectu sui iuxta dicenda disp. 3^a. quæst. 2.). **Omnem** enim puram omissionem liberam non posse non habere aliquod motuum sui, propter quod dici possit esse, ex dictis supra disp. 3^a. q. 7. à n. 280. constat. Quæ ad rem præsentem recognosci, facileque applicari possunt.

357 **Quintò obijcitur.** Bonitas volitionis diuinæ infinita est. Ergo necessitat Deum, vt eam efficaciter amet vel in se, vel in æquivalente, oppositaque nolitione. Ergo non habet Deus potestatem ad vtramque pure omittendam; sed potestatem eligendam sub distinctione necessitatus est. **Respondeo**, etsi bonitas volitionis diuinæ sit infinita, quia in eâ includitur entitas necessaria Dei infinite bona, à virtualitate tamen defectibili, quam in se includit, prout est volitio libera, mixtam illam cum virtuali quadam imperfectione euadere, prout supra quæst. 4. à n. 312. explicatum est. Vt sicque proinde cum nulla necessitate adhuc distincta est à Deo amabilis, suis eligibilis; & consequenter à Deo ipso est pure amabilis.

358 **Sextò obijcitur** August. tom. 3. in Enchir. cap. 103. sine. Vbi ait. *Deus si in Cælo, & in terra omnia, quæcunque voluit, fecit; profectò facere noluit, quæcunque non fecit.* **Respondeo**, etsi August. his verbis positium in Deo nolitionem eorum, quæ non fecit, adstrueret, nihil præstare contra nos; quia loquitur de facto. Nos autem solum contendimus esse possibile, quòd Deus mere negatiue, seu pure omisiue se habuerit circa non facta. **Ceterum**, quia mens August. vt plane constat ex contextu, non est quidpiam statueret circa præsentem difficultatem, sed tantum probare, Deum nihil voluisse efficaciter, quòd factum non fuerit; id quod melius adhuc, seu formalius concluditur, si verbum *noluit* negatiue pro *non voluit* potius, quam positue accipiat, prout etiam apud Latinos in vtu est: idcirco August. circa non facta potius omissionem volitionis, quam positiam nolitionem in Deo adstruere videtur verbis relatis. **Mitto** alia leuiora, quæ obijciuntur, & facile ab vnoquoque poterunt dilui ex dictis tum hic, tum disp. 3^a. quæst. 7. Vbi de pura omissione voluntatis creatæ.

Propositio 3.

Possibilis Deo est pura omisio libera, 359 non solum cuiusvis actionis suæ externæ, sed etiam omnium simul.

Supposita propositione precedente, nemo de hac dubitare potest. Quia possibilis pura omissionis actus interni voluntatis manifestè tert secum annexam possibilitatem puræ omissionis actus interni potentia subdita voluntati. Hoc enim ipso, quòd voluntas liberè, & immediatè causat omissionem puram actus interni causalitate permissiua, quatenus illum non ponit, cum immediatè posset ponere; nequit non liberè, & mediatè causare omissionem puram actus externi potentia sibi subdita causalitate similiter permissiua, quatenus non ponendo actum internam, consequenter non ponit externum, quem medio interno posset ponere, & quem omnino infallibiliter poneret, si poneret internum. Cum ergo Deus cuiusvis, & omnium simul actuum internorum liberorum suæ voluntatis puram omissionem possit habere iuxta præcedentem propositionem; consequens est, vt puram quoque omissionem habere possit cuiusvis, & omnium simul actionum externarum suæ omnipotentia, vtpote quæ quoad tales actiones voluntati, & eius actibus subdita est.

QVAESTIO VI.

Quomodo volitio diuina sit immutabilis, & aeterna. Et qualiter libertas eius cum ipsius immutabilitate, aeternitateque cohaereat.

360 **S**uppono vt certum secundum fidem, Deum omnino esse immutabilem. Quod ex professo ostendi ex sacris Scripturis, Concilijs, & Patribus tomo 1. disp. 7. quæst. 1. Vbi quomodo Deus sit immutabilis tum quoad substantiam, tum quoad accidentia sibi intrinseca, aut se quoquo modo